

- Gelderland Midden
- Bureau Interne Zaken
- Nr: BIZ 016-2003
- Kenmerk: 03/biz 0015

Betreft: Voortgangsrapportage intern onderzoek politie Twente.

RAPPORT

Hierbij rapporteren wij, [REDACTED], respectievelijk hoofd van het Bureau Interne Zaken van de politie Gelderland Midden en strategisch misdaadanalist van het Kernteam Noord & Oost Nederland, het volgende.

In aansluiting op de eerdere rapportages en mondelinge toelichtingen is binnen het interne onderzoek recent informatie zichtbaar geworden welke niet alleen als belangrijk gekenschetst kan worden maar ook verstreckende gevolgen kan hebben voor het verdere verloop van het onderzoek. Conform de afspraken zoals gerelateerd in het plan van aanpak worden belangrijke ontwikkelingen van het onderzoek direct gerapporteerd aan de opdrachtgever Korpsbeheerder J. Mans, wat leidde tot het opmaken van deze rapportage en een overleg op maandag 17 november te 11.00 uur op het gemeentehuis te Enschede.

Het Europese Verdrag van de Rechten van de Mens artikel 6 geeft in grote lijnen weer dat elke verdachte recht heeft op een openbaar en eerlijk proces waarin door onafhankelijke rechters wordt rechtgesproken. Men heeft het hierbij met name over 'fair trial'. Deze eis van een 'fair trial' geldt niet alleen in de fase van vervolging maar ook in de fase van de opsporing.

Op basis van de informatie welke door de interne onderzoekers recent zichtbaar is gemaakt ontstaat het ernstige vermoeden dat verantwoordelijken en uitvoerenden binnen het strafrechtelijke onderzoek contra de verdachte A.dV. handelingen hebben verricht en/of beslissingen hebben genomen die in strijd kunnen zijn met hetgeen hierboven verwoord.

Vanuit die beleving werd door de leden van het onderzoeksteam uit de tot op heden verkregen informatie een hypothese opgesteld die als rode draad door het totale onderzoek kan lopen. Deze hypothese luidt als volgt:

'Verantwoordelijken en uitvoerenden binnen het strafrechtelijk onderzoek contra de verdachte A.dV. hebben binnen dit strafrechtelijke onderzoek opzettelijk de rechterlijke macht misleid'.

Rapporteurs en de overige interne onderzoekers zijn zich terdege bewust van het feit dat deze hypothese een zeer zware beschuldiging inhoudt met veel impact en mogelijk ernstige gevolgen. Door het onderzoeksteam is echter informatie zichtbaar gemaakt waaruit zou kunnen blijken dat de verdediging van de verdachte A.dV. door de handelwijze van verantwoordelijken en uitvoerenden binnen dit strafrechtelijk onderzoek ernstig in haar belangen is geschaad.

Er kan niet meer uitgesloten worden dat medewerkers van het Tolteam als verdachte dienen te worden aangemerkt van strafbare feiten zoals meened en valsheid in geschifte of als betrokkene bij een vorm van plichtsverzuim. Er zijn mogelijk ook handelingen verricht die er na verder onderzoek toe kunnen leiden dat bewijsmiddelen als onrechtmatig verkregen worden beschouwd. Het gaat hierbij om cruciale handelingen binnen het strafrechtelijke onderzoek contra de verdachte A.dV.

Vanuit het interne onderzoeksteam was bij aanvang van het onderzoek gevraagd om zowel alle schriftelijke als digitale informatie welke bij het Tolteam aanwezig was aan te leveren. Het verkrijgen van informatie vanuit het Tolteam verliep echter soms stroef. Medio oktober bleek dat er informatie van het Tolteam op een zogenaamde W-schijf in het computersysteem in Twente aanwezig was. Deze informatie was niet aangereikt. Op 30 oktober 2003 kregen de interne onderzoekers via de afdeling I&A van politie Twente een kopie van de informatie op deze zogenaamde W-schijf. Er werd met name op deze W-schijf informatie aangetroffen welke leidde naar vorenstaande hypothese. De indruk bestaat dat er nog informatie ontbreekt daar er op de zogenaamde W-schijf lege mappen werden aangetroffen waarvan niet duidelijk is of er informatie in deze mappen aanwezig is geweest of dat de mappen zijn geschoond. Nader onderzoek kan hier mogelijk duidelijkheid over geven.

De elementen voor de hypothese:

1. Is er sprake van een 'geheim' traject in de richting van A.dV.

- Op 28 september 2000 werd het programma 'Onder de loep' uitgezonden. Zoals blijkt uit het proces-verbaal m.b.t. Media werden hierop een drietal reacties ontvangen waarvan er één waardevol voor het onderzoek bleek te zijn maar niet leidde naar de verdachte A.dV.
- Op 2 oktober 2000 werd het programma 'Opsporing verzocht' uitgezonden hetgeen blijkens hetzelfde proces-verbaal mbt Media een tachtig (80) tal reacties opleverde maar niet leidde naar de verdachte A.dV.
- Blijkens een mutatie in het journaal van het Tolteam op 6 oktober 2000 werd het team via een Officier van Justitie door een oud Rechter Commissaris attent gemaakt op [REDACTED] en [REDACTED] welke mogelijk betrokken zouden zijn bij het ontstaan van de Vuurwerkramp.
- Op 9 oktober 2000 werd door een projectleider van het Tolteam hierover een werkopdracht gemaakt.
- Op 18 oktober 2000 blijkt uit een door een projectcoördinator gemaakt overzicht dat drie rechercheurs bezig zijn met 'A.dV.' en 'het rode sportbroekje'.
- Op 20 oktober 2000 meldde zich, volgens de processen-verbaal, spontaan en zonder verdere onderbouwing aan het bureau van politie te Enschede de getuige [REDACTED]. Hij tipte over mogelijke betrokkenheid van ene A. bij het ontstaan van de vuurwerkramp. Via deze verklaring en nader onderzoek kwam het team korte tijd later uit bij A.dV.
- Op 31 oktober 2000 werd door dezelfde projectleider vorenstaande werkopdracht uitgegeven aan twee rechercheurs van het Tolteam.
- Bij de interne onderzoekers bestaat het vermoeden dat de tip van [REDACTED] in verband zou kunnen staan met het aanleveren van 'de gouden tip', waaraan mogelijk een beloning was gekoppeld.
- Uit een journaalmutatie in Perfect View onder nummer 2724 kon blijken dat [REDACTED] in februari 2001 door onbekenden werd bedreigd. Bij [REDACTED] bestond het vermoeden dat hij werd bedreigd omdat het hem kwalijk werd genomen dat hij de zaak aan het rollen had gebracht. In de mutatie stond dat hij letterlijk verklaarde: "Het komt toch van mij, ik heb toch de bal aan het rollen gebracht. Ik heb jullie op het spoor van A.dV. gezet. Ik wil dat geld van B. ook hebben". Opvallend in deze mutatie is het woord: ook.
- Gezien de vorenstaande feitelijkheden kunnen vraagtekens geplaatst worden bij de rol van de getuige [REDACTED] zoals deze in het proces-verbaal is gerelateerd.

Cruciale vragen hierbij zijn:

1. Wat was de inhoud van de bovengenoemde uitzendingen en kon dit een motief voor [REDACTED] zijn de aandacht te vestigen op de verdachte A.dV.?
2. Welke opsporingsactiviteiten hebben er plaatsgevonden in de periode tussen 6 en 20 oktober 2000 en kan worden gesteld dat A.dV. toen al als verdachte kon worden bestempeld?
3. Waar en op welke wijze werden deze opsporingshandelingen vastgelegd?
4. Wat is de positie van de oud Rechter Commissaris in relatie tot deze tip?
5. Kon dit traject door de rechterlijke macht worden getoetst? Uit het interne onderzoek kan namelijk blijken dat de tip van de oud Rechter-commissaris niet meer in het einddossier van het onderzoek werd vermeld.

2. Is er sprake van onrechtmatig verkregen bewijs contra verdachte A.dV.

- De strekking van de informatie (een doorbraak in het onderzoek en het aantreffen van zijn rode sportbroek) welke tijdens de brainstormsessie van het Tolteam op 1 november 2000 bekend werd gemaakt, kan er op duiden dat A.dV. op dat moment als verdachte conform art. 27 SV werd aangemerkt.
- Op 8 november 2000 werd in het kader van artikel 11 WPR om inlichtingen gevraagd naar telefoonaansluitingen van A.dV. Het bevel werd door een Officier van Justitie ondertekend. Deze ambtshandeling alsmede de hierop betrekking hebbende documenten werden ondergebracht in het zogenaamde 'Dossier 3'. Een Gerechtelijk Vooronderzoek contra NN.
- Op 12 november 2000 werd kleding van A.dV. waaronder de rode sportbroek, naar het N.F.I. gezonden. Uit de inhoud van de bij deze kleding gevoegde documenten blijkt dat A.dV. werd verdacht van het plegen van artikel 157 van het Wetboek van Strafrecht gepleegd te Enschede op 13 mei 2000 tussen 13.00 en 15.00 uur.
- Op 24 januari 2001 werd een Gerechtelijk Vooronderzoek Geopend tegen de verdachte A.deV. en op 26 januari 2001 werd deze aangehouden.

Binnen het interne onderzoek is gebleken dat een kennelijk select aantal rechercheurs binnen het Tolteam betrokken waren bij opsporingshandelingen tegen verdachte A.dV. welke vanaf 6 november 2000 in een separaat en kennelijk afgeschermd journaal werden geregistreerd. Dit separate journaal werd na onderzoek in ruim 25.000 bestanden aangetroffen op voornoemde W-schijf en bleek niet te zijn opgenomen in het formele journaal van het Tolteam. In dit separate journaal werden over de periode 6 november 2000 tot en met 20 november 2000 o.a. onderstaande opsporingshandelingen contra A.dV. vermeld:

- Opvragen van bekeuringen die A.dV. had ontvangen.
- De autoverzekering van A.dV. natrekken.
- Nader onderzoek over A.dV. bij de Criminele Inlichtingen Eenheid en de afdeling Drugs en Wapens.
- De huidige woning van A.dV. werd aan de buitenzijde bekeken.
- De wijkagent werd verzocht uit te kijken naar kentekens van voertuigen welke bij A.dV. in gebruik waren.
- Onderzoek naar A.dV. in het HKS systeem
- Onderzoek in B.P.S. (Bedrijfsprocessensysteem Politie) naar telefoonnummers van A.dV.
- Woonadressen van A.dV. bekeken op een plattegrond om vast te stellen of deze in de buurt van de Tollenstraat lagen.
- Onderzoek naar historische printgegevens telecommunicatie A.dV.
- Onderzoek bij bevolking Almelo in verband met familierelaties van A.dV.
- Een tweede foto van A.dV. 'op de kop getikt'.
- Deze foto met videobanden vergeleken.

- Met een projectleider van het Tolteam de stand van zaken doorgesproken en aangegeven dat er toch eens over 'een tap' moet worden nagedacht
- Onderzoek naar relaties c.q. bekenden van A.dV.
- Trachten telefoongesprekken van A.dV. op de rampdag te achterhalen
- Trachten telefonisch contact te krijgen met GSM nummer 06- [REDACTED] en het oude nummer van A.dV. te weten 06- [REDACTED]

Eerst op 12 januari 2001 werd door één van de rechercheurs uit de 'selecte groep' in het formele journaal van het Tolteam onder de noemer 'samenvatting van hetgeen tegen A.dV. ligt' zeer marginaal melding gemaakt van de informatie rond de verdachte A.dV. Er werd hierbij geen melding gemaakt van vorenstaande opsporingshandelingen en ook het bestaan van dit separate journaal werd niet vermeld.

In verhoren bij de Rechter Commissaris op 29 oktober 2001 werd door twee rechercheurs uit de 'selecte groep' op vragen van de verdediging onder ede verklaard dat A.dV. op 21 november 2000 binnen het Tolteam niet werd aangemerkt als verdachte. Gezien vorenstaande opsporingshandelingen lijkt dit juridisch geen houdbare redenering. Op 21 november 2000 was A.dV. namelijk door deze rechercheurs als getuige gehoord waarbij o.a. vragen werden gesteld over een mogelijk een in zijn bezit zijnde GSM telefoon en ook kwam zijn alibi van 13 mei 2000 aan de orde. Door onder ede te verklaren dat A.dV. op dat moment niet als verdachte werd aangemerkt maakten deze rechercheurs zich mogelijk schuldig aan meened. Een van de getuigen verklaarde hierover dat voordat dit verhoor op 21 november 2000 plaatsvond er over de status van A.dV. overleg was gevoerd met de teamleiding.

Cruciale vragen hierbij zijn:

1. In de map van een dagelijks leider van het Tolteam werd een zogenaamd 'Methodieken proces-verbaal contra A.dV.' aangetroffen. Dit proces-verbaal maakte geen deel uit van het formele dossier contra A.dV. In de formele dossiers werden ten aanzien van de verdachten B. en P. wel methodieken processen verbaal aangetroffen. De verbalisant maakte in het Methodieken proces-verbaal contra A.dV. o.a. melding dat er in de periode van november 2000 tot juni 2001 telefoongesprekken waren afgeluisterd. Het betrof hier 19 aansluitingen, waarvan negen (9) rechtstreeks de verdachte A.dV. betroffen en tien (10) andere betrokkenen. In het formele dossier contra A.dV. stond aangegeven dat er vanaf 5 januari 2001 telefoongesprekken werden afgeluisterd. Dit roept de vraag op of er in de periode 20 november 2000 tot 5 januari 2001 telefoongesprekken van de verdachte A.dV. (en/of andere betrokkenen) zijn afgeluisterd en of deze ambtshandelingen onder de werking van art. 181 lid 3 Wetboek van Strafvordering (GVO NN) vielen?
2. Binnen het interne onderzoek is gebleken dat een Officier van Justitie op 7 december 2001 de leiding van het Tolteam schriftelijk opdracht gaf om 20 optical-disk's met alle afgeluisterde (ongeveer 80.000) telefoongesprekken te vernietigen. In een aanvullend schrijven d.d. 14 december 2001 gaf dezelfde Officier van Justitie o.a. aan dat de gesprekken met geheimhouders opgenomen in het jaar 2000 vernietigd moesten worden ook de gesprekken van de verdachte A.dV. Blijkens het dossier contra de verdachte A.dV. werden pas vanaf 5 januari 2001 telefoongesprekken afgeluisterd en opgenomen. Formeel kunnen er derhalve geen opgenomen telefoongesprekken zijn van de verdachte A.dV. in het jaar 2000. Welke verklaring is hiervoor?
3. Welke opsporingshandelingen werden er vanaf welk moment verricht tegen de verdachte A.dV. en waar zijn deze opsporingshandelingen verwoord?
4. Waarom nam algemeen Tol-teamleider [REDACTED] in zijn rapport d.d. 25 april 2003, dat als bronndocument diende voor dit interne onderzoek, de volgende passage op:
Het opsporingsonderzoek moest volslagen transparant binnen de huidige kaders van de opsporing uitgevoerd worden, met een volledige verantwoording van nagenoeg elke (opsporings-)handeling in het dossier.
De toevoeging 'nagenoeg' valt in dit verband op en kan er mogelijk op duiden dat hij kennis draagt van het feit dat er redenen waren om niet alle opsporingshandelingen in het dossier te verantwoorden.
5. Waarom zijn er in de periode 6 november tot 5 januari 2001 opsporingshandelingen verwoord in een separaat c.q. 'geheim journaal' en waarom is de inhoud van dit journaal na de aanhouding van A.dV. niet integraal opgenomen in het formele journaal van het Tolteam?

6. Wie van de leidinggevenden van het Tolteam waren op de hoogte van dit separate journaal en wie waren verantwoordelijk voor de aansturing van de 'selecte' groep rechercheurs?
7. Was het Openbaar Ministerie op de hoogte van de opsporingshandelingen in de periode van 6 oktober 2000 tot 5 januari 2001?
8. Wat is de reden dat er op meerdere momenten bij opsporingshandelingen geen proces-verbaal van bevindingen werd opgemaakt of/en een mutatie in het werkjournaal werd opgenomen?
9. Indien er sprake was van onrechtmatig verkregen bewijs in de periode tussen 6 november 2000 en 5 januari 2001 wat zijn hiervan de gevolgen?

De rechercheurs [REDACTED] en [REDACTED] waren kennelijk niet op de hoogte van het separate journaal en de opsporingshandelingen welke daarin zijn verwoord. Zij maakten hiervan geen melding. Illustratief in dit kader is een journaalmutatie van [REDACTED] en de [REDACTED] in januari 2001 waarin zij kennelijk veel moeite hebben om een getuige te vinden. In deze mutatie spreken zij over een 'zoektocht naar een getuige'. Deze getuige bleek echter ongeveer 2 maanden daarvoor al te zijn gelokaliseerd en verhoord door twee rechercheurs uit de 'selecte' groep rechercheurs welke actief waren in het afgeschermd traject. Deze hadden e.e.a. verantwoord in het separate journaal.

3. Is er sprake van onprofessioneel handelen betreffende het omgaan met de rode sportbroek van de verdachte A.dV.?

Binnen dit deelonderzoek is reeds veel duidelijk geworden over de wijze waarop binnen het strafrechtelijk onderzoek met de rode sportbroek van de verdachte A.dV. werd omgegaan. Een en ander is al grotendeels in een deelrapportage verwoord. Er dienen nog getuigen te worden gehoord waaronder de rechercheurs [REDACTED] en [REDACTED]. Op dit moment leidt dit tot de volgende conclusie:

Door een aantal medewerkers van zowel het Tolteam als van Politie Twente is op een als niet professioneel te betitelen wijze met de in beslag genomen rode sportbroek omgegaan. Hierdoor bestaat volgens ons, rapporteurs, risico dat de rode sportbroek was uitgesloten als bewijsmiddel, indien de feitelijkebeden welke binnen het interne onderzoek naar voren gekomen zijn bekend waren ten tijde van de gerechtelijke procedure contra de verdachte A.dV.'

Gezien de strekking van de kritiek van de rechercheurs [REDACTED] en [REDACTED] die kennelijke aandacht vroegen voor het feit dat er in hun perceptie niet op een professionele wijze met het in beslag genomen sportbroekje was omgegaan, lijkt het gezien vorenstaande conclusie, dat zij op dit punt bevestiging vinden. Hetgeen zij stelden rond de vermeende handelingen van het aantrekken of op het hoofd zetten van de rode sportbroek is binnen het interne onderzoek door geen der getuigen bevestigd. Wel is de rode sportbroek door een rechercheur op twee momenten uit de verpakking gehaald en getoond aan de aanwezigen door de broek met beide handen op borsthoogte voor zich te houden.

Verder werden binnen het interne onderzoek nog een aantal feitelijkeheden zichtbaar gemaakt waaruit kon blijken dat door medewerkers niet conform richtlijnen en op een onzorgvuldige wijze met de in beslag genomen sportbroek was omgegaan.

Binnen het deelonderzoek van het mogelijk achterhouden van het zogenaamde GSM proces-verbaal is informatie aangetroffen welke er op kan duiden dat al in 2000 binnen het Tolteam bekend had kunnen zijn dat de verdachte A.dV. de GSM 06 [REDACTED] niet meer in gebruik had.

Er dient nog (veel) nader onderzoek verricht te worden is om vorenstaande hypothese te onderbouwen of te weerleggen. Er is door de interne onderzoekers de laatste weken veel tijd geïnvesteerd om te trachten uit de aangeleverde informatie antwoord te vinden op vorenstaande vragen.

In het plan van aanpak is aangegeven dat bij de ontdekking van nieuwe strafbare feiten deze ter kennis worden gebracht van het Openbaar Ministerie. Daar binnen het onderzoek gebleken is van een verdenking van meened ten aanzien van twee rechercheurs van het Tolteam dient dit conform de afspraken ter kennis te worden gebracht van het Openbaar Ministerie.

Zoals het zich nu laat aanzien dient zich nu een beslismoment aan binnen het onderzoek waarvoor wij de volgende voorstellen doen:

- De leiding van het Openbaar Ministerie in kennis stellen en in overweging geven om een Officier van Justitie vanuit een ander Ressort aan te wijzen teneinde deze te belasten met de verantwoordelijkheid voor- en de aansturing van de strafrechtelijke component binnen dit bestuursrechtelijke onderzoek. Mogelijk dat het Openbaar Ministerie de inzet van de Rijksrecherche binnen dit onderzoek wil heroverwegen.
- Een hernieuwde afstemming laten plaatsvinden daar door vorenstaande ontwikkelingen er een nieuwe situatie ontstaat waarbij de doorlooptijden van het onderzoek langer dreigen te worden.
- Mogelijk kan overwogen worden een multifunctioneel rechercheteam op te richten met korte lijnen vanuit zowel Openbaar Ministerie als Politie waarbij direct verantwoording afgelegd kan worden aan verantwoordelijk autoriteiten.
- De verdere tactische strategie af laten hangen van de keuzes die worden gemaakt over de vorm van de strafrechtelijk insteek.
- Het horen van de rechercheurs [REDACTED] gezien vorenstaande ontwikkelingen naar achteren schuiven. Hier ontstaat gevaar voor afbreuk doordat de raadsman van beiden mr. Peters heeft aangegeven bij deze verhoren aanwezig te willen zijn. Door de vraagstelling in het onderzoek kunnen de onderzoekslijnen duidelijk worden. Gezien de eerdere handelwijze van mr. Peters en zijn contacten met de raadslieden van de verdachten A.dV., B. en P. bestaat groot risico dat er voorbarige conclusies worden getrokken en dat deze worden doorgespeeld naar de media.

Mogelijk ten overvloede wijzen wij erop om de grootst mogelijke omzichtigheid betrachten met de inhoud van deze rapportage. Indien de inhoud hiervan breed bekend zou worden zal dit zowel binnen het Openbaar Ministerie in Almelo als de politie Twente veel commotie teweeg brengen, waardoor mogelijke strafrechtelijke onderzoeksdoelen kunnen worden geschaad. Wij achten het van groot belang voor de resultaten van het onderzoek dat er zo lang mogelijk in de luwte gewerkt kan worden.